

[CONSTANTIJN HUYGENS] (DEN HAAG)
AAN JOAN ALBERT BAN (HAARLEM)
14 AUGUSTUS 1636
1418

Antwoord op Bans brief van 11 augustus 1638 (1417).

Samenvatting: Huygens dankt Ban voor de andermaal betoonde vriendschap. Hij stuurt Ban Heinsius' exemplaar van Barbaro's editie van Vitruvius. Huygens looft Ban voor zijn arbeid, onder meer omdat Ban een tekst, die reeds eerder door Nenna was getoonzet, op muziek heeft gezet.

Bijlage: *De architecturâ libri X* (Vitruvius/Barbaro 1567).

Door Ban beantwoord op 18 augustus 1636 (1420).

Primaire bronnen: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIV, nr. 244, fol. 297r: ontwerp (autograaf).

— Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLV, nr. 244, fols. 83v-84r: later afschrift naar ontwerp (apograaf: Constantijn [V] Huygens).

Vroegere uitgave: Worp 2, nr. 1418, p. 183: volledig.

Namen: Daniele Barbaro; Daniël Heinsius; Pomponio Nenna; Perses; Vergilius; Vitruvius.

Titels: *Filli, mentre ti miro* (Nenna 1607); *Filli, mentre ti miro* (Ban 1636).

Glossarium: cantio (lied); cantor (zanger); modulus (melodie); musicus (muzikaal); vox (stem).

Transcriptie

Joanni Alberto Bannio, ¹Presbytero. Harlemum.

²14 Augusti 1636.

Quam immerenti amicitiam secundò offers, vir amplissime, et quidem αἰολόδορος, quasi regem Persam adeas, conabor omni officio si non mereri, colere certè ac fovere quantum potis. Ejus rei primum argumentum liber esset quem petiisti, si esset meus. Nunc pars melioris bibliothecæ, ut ex Heinsianâ supellectile, solo usu tuus erit, sed longò, et ad satiem, ne te urgeri credas. Tanta illius viri humanitas est, et, addere audeo, tam proclivis erga me affectus, ut, si quâ ipsius ope gratificari eruditis amicis valeam, totam prolixè collaturus sit.

Instituti tui ad rem musicam præfinitâ methodo summo opere delector, adeòque quod amicis aliquoties mandavi, ipse nunc perquam sedulò te rogo, ne tam præclara pendeant opera interrupta. Facies rem existimatione tuâ dignam et patriæ quidem apprimè utilem, in quâ ad nauseam porrò et pudorem psittaci sumus, barbari cantores, musici linguâ et palato tenus, ³vox denique, præterea nihil.

De cantionibus, quas misisti, non simplici nomine tibi debeo, sed hoc præcipuè, quod et Nennæ *Phyllida*, de quâ Virgilio verbos usurpare soleo, ⁴*Phyllida, amo ante alias*, modulis tuis exornare voluisti. Ubi tantillum otii erit, explebor novis deliciis. Nunc procul à Musis avocor, nam in procinctu stamus. Vale, vir clarissime, et me ama.

Hagæ-Comitis, postridie Idus Sextiles 1636.

Vertaling

Aan Joan Albert Ban, priester, te Haarlem.

1. KA XLV: <Præsbytero Harlemiensi.>.

2. KA XLV: datering ontbreekt.

3. KA XLV: <vox> ontbreekt.

4. Vergilius, *Eclogæ*, III, 78: '*Phyllida, amo ante alias*; nam me discedere flevit.'

14 augustus 1636.

De vriendschap die u voor de tweede keer betoont aan iemand die dat niet verdient, waarde heer en bepaald ¹vrijgevig, alsof u voor koning Perses verschijnt, zal ik proberen met alle plichtsbetrachting zo niet alsnog te verdienen, dan toch, zoveel ik kan, te koesteren en in ere te houden. Het ⁵boek waarom u hebt gevraagd zou het eerste bewijs daarvan zijn geweest, als het maar in mijn bezit was. Nu zal een exemplaar uit een betere ⁶bibliotheek, namelijk die van de heer [Daniël] Heinsius, voor u zijn, alleen voor gebruik, zij het voor langere tijd, zolang het nodig is, zodat u niet hoeft te vrezen u te moeten haasten. Zó groot is de vriendelijkheid van deze man, en - zo durf ik er aan toe te voegen - zó ruim is zijn genegenheid jegens mij, dat hij, indien ik door middel van zijn hulp in staat ben geleerde vrienden een genoeg te doen, die hulp bereidwillig ten volle zal verschaffen.

Ik verheug me zeer over uw leerboek over de muziek volgens de omschreven methode, zozeer zelfs dat ik wat ik aan vrienden geregeld vraag, nu oprecht aan u vraag, namelijk dat u zo'n voortreffelijke arbeid niet onvoltooid zult laten. U bent bezig met een werk, uw goede naam waardig, en daarbij strekkend tot nut van het vaderland, op welk gebied wij tot walgens toe, en bovendien tot onze schaamte, slechts papegaaien zijn, barbaarse zangers, musici met slechts een tong en verhemelte, een stem en verder niets.

Wat betreft de liederen die u mij hebt gezonden, ben ik u niet simpelweg dankbaar, maar vooral omdat u ook ⁷Filli, [*mentre ti miro*] van [Pomponio] Nenna (waarop ik gewoonlijk de volgende woorden van Vergilius toepas: ⁸*Phyllis, ik bemin u boven alle anderen*) met uw ⁹muziek heeft willen sieren. Wanneer ik maar een beetje vrije tijd zal hebben, zal ik me te goed doen aan nieuwe heerlijkheden. ¹⁰Nu word ik ver van de muzen weggeroepen, want wij staan ten strijde gereed. Gegroet, geleerde heer, en denk aan mij.

Den Haag, 14 augustus 1636.

5. Vitruvius, ed. Daniele Barbaro, *De architecturâ libri decem* (Venetië 1567).

6. Huygens had Barbaro's editie van Vitruvius het jaar daarvoor, tezamen met andere commentaren op Vitruvius, zelf aan Heinsius te leen gevraagd, zo blijkt uit Huygens' brief aan Heinsius van 7 maart 1635 (Worp 2, nr. 1087, p. 53). Kennelijk had hij de boeken ook daadwerkelijk in bruikleen gekregen, zodat hij Barbaro's editie nu aan Ban kon dóórlenen.

7. Te vinden in Pomponio Nenna's *Il sesto libro de madrigali a cinque voci* (Napels 1607, Venetië 1609, 1614).

8. Vergilius, *Eclogæ*, III, 78: '*Phyllis, ik bemin U boven alle anderen; want het bedroefde mij u te verlaten.*'

9. Bans eigen zetting van *Filli mentre ti miro*.

10. Huygens schreef de brief nog vanuit Den Haag. Een week later, op 21 augustus vertrok hij naar het leger te velde.

P. van Alstede
 Brevis Post. 14. Aug. 1636.
 H. van Ban.

Quam immensam amicitiam secundo officio
 et quidem ~~amicitiam~~ ^{amicitiam} quasi ~~amicitiam~~ ^{amicitiam}
 P. van Alstede, conabor omni officio si non
 missi, colere esse ac foveo quantum potes.
 Eius mihi primus Argumentum P. van Alstede
 quod praelegit ~~est~~ ^{est} ~~est~~ ^{est}. Nunc
 per mulieris Antiquitatem, ut ex H. van Alstede
 Septembris, solo uenit tunc sit; sed Longe,
 illi et ad salutem, ne te uirginis orades.
 Tanta illius uiri Eumanitas est, et
 adde audio, tam proleui ~~egame~~ ^{egame}
 affectus, ut si qua ~~est~~ ^{est} ipsius ~~est~~ ^{est} gratia
 audire alicui Valiam, istam proleui collaturus
 sit. Institutum di ad rem Musicam
~~methodo~~ ^{methodo} ~~methodo~~ ^{methodo} suscipere dicitur.
 ad id, quod amicus alyastius mandauit,
 ipse nunc proquam sedulo et uirgo, ne
 iam proleui pudent opera interrupta
 facis non existimatione tua digna,
 et patrie quidem affirime uiribus,
 ad nauitatem ^{primi} et pudorem
 Pittae. sumus, barbari cantores,
 Musici, Lyrae et psalterii tunc, Vox
 denique, proleui nihil. De cantibus
 quos mihi, non simpliciter nomine
 tibi dicit. sed hoc praelegit, quod est
 Pythia Nunc, di. quae ~~est~~ ^{est} ~~est~~ ^{est}
 uiribus illis. Pythia ex parte alia
 proleui diis exornari uiribus, ut nihil
 tibi sit, ~~est~~ ^{est} ~~est~~ ^{est} non alia
 nunc proleui a Quibus quos non in
 proleui sumus. P. van Alstede
 et me am. H. van Ban.